

Glosaryo

Panlapi	<i>Bahagi ng salita na “nakapirmi” na maaaring nasa mga panimula ng mga salita (unlapi) o ang mga hulihan ng mga salita (hulapi). Bilang halimbawa, ang salitang disrespectful ay mayroong dalawang panlapi, ang unlaping (dis-) at ang hulapi na (-ful).</i>
Aliterasyon	<i>Ang pag-uulit ng mga tunog ng salita sa simula ng mga kalapit na salita (halimbawa, Peter Piper's pickled peppers).</i>
Analohiya	<i>Ang relasyon na nalikha sa pagitan ng bago at pamilyar na mga salita.</i>
Suriin	<i>Para hatiin ang mga material hanggang sa mga bahaging bumubuo at mapagpasyahan kung paano ang mga bahagi ay may kaugnayan sa isa’t-isa at sa kabuuang istruktura o layunin ng (mga) teksto.</i>
Kasalungat	<i>Ang salitang mayroong kasalungat na kahulugan na ibang salita (halimbawa, malamig/ mainit).</i>
Tasahin	<i>Para masuri o masukat ang kalikasan, kakayahan, o kalidad ng isang ideya, bagay, konsepto, at/ o ibang element sa isang teksto.</i>
Layunin ng May-akda	<i>Ang motibo o dahilan na sa kung saan ang may-akda ay nagsusulat ng isang teksto.</i>
Maghalo	<i>Ang paghalo sa mga tunog upang bigkasin ang isang salita o bahagi ng salita (halimbawa, snail).</i>
Karakter	<i>Ang taong kumakatawan sa isang madrama o gawaing nagsasalaysay.</i>
Linawin	<i>Para ang kahulugan ay gawing mas malinaw at mas madaling maintindihan.</i>
Ihambing	<i>Para mahanap ang pagkakatugmasapagitan ng dalawa o marami pang mga ideya, mga bagay, mga konsepto, at/o ibang mga element mula sa isang teksto.</i>
Magbuo	<i>Para ayusin ang mga ideya at mga detalye sa isang malinaw at magkakaugnay na paraan para lumikha ng isang epektibong mensahe.</i>
Katinig	<i>Isang tunog ng pagsasalita na kung saan ang lagusan ng hangin ay bahagyang nahaharangan.</i>
Kaibahan	<i>Para maipakita ang mga pagkakaiba.</i>
Mabasa	<i>Para masuri (hati-hatiin) ang mga sinasambit na mga salita o mga grapikong simbolo/ mga yunit ng isang pamilyar na wika para tuklasin ang kanilang nilalayong kahulugan.</i>
Ipakita	<i>Para gawing maliwanag o mapatunayan.</i>
Ilarawan	<i>Para maihatid ang itsura, kalikasan, at/o mga katangian ng mga element o mga ideya sa pampanitikan o tekstong pang-impormasyon gamit ang malinaw na wika at tekstong ebidensya.</i>
Diyalogo	<i>Ang pasalitang pakikipag-ugnayan sa pagitan ng dalawa o mas maraming mga karakter sa isang madrama o gawaing nagsasalaysay.</i>
Daltitik	<i>Dalawang mga titik na magkakasamang gumawa ng isang tunog.</i>
Diptonggo	<i>Dalawang mga titik na magkasabay na dumadausdos upang bumuo ng dalawang mga tunog.</i>

Suriin	<i>Para gumawa ng mga paghahatol tungkol sa kahalagahan ng mga ideya, mga layunin, o mga paghahabol sa isang teksto ayon sa batayan at mga pamantayan.</i>
Ebidensiya	<i>Mga katotohanan, mga detalye, mga pagsipi, o ibang mga pinagkukunan ng mga datus at impormasyon na nagbibigay suporta para sa mga paghahabol o pagsusuri ng teksto at maaari ring masuri ng iba.</i>
Ipaliwanag	<i>Para gawing malinaw sa pamamagitan ng paglalarawan na may mas maraming detalye o pagbibigay ng kaugnay na mga katotohanan o mga ideya.</i>
Malinaw	<i>Masabi ng direkta.</i>
Pabula	<i>Isang maikling pagsasalaysay na naglalaman ng mabuing asal o prinspyo na pag-uugali ng tao (halimbawa, Ang Kuneho at ang Pagong ng Aesop: dahan-dahan at tuloy-tuloy ang mananalo sa karera).</i>
Matalinhagang wika	<i>Mga salita at pagpapahayag na may kahulugan maliban sa literal na pagpapakahulugan.</i>
Talinhaga	<i>Pasalita at isinulat na wika na nanggaling mula sa literal na kahulugan sa kaparehong paterno at paggamit (halimbawa, pagsasatao, metapora, eksaherasyon).</i>
Unang Katauhan	<i>Isang tagapagsalaysay na isang manlalahok sa isang kuwento at gumagamit ng panghalip na I at me.</i>
Kuwentong-bayan	<i>Isang maikling pagsasalaysay na prosa nang hindi kilalang may-akda na nagging bahagi ng isang pasalitang tradisyon sa ilang mga henerasyon (halimbawa, Paul Bunyan).</i>
Dyanra	<i>Isang uri o klase ng panitikan (halimbawa, kathang-isip, drama, tula).</i>
Grapema	<i>Isang isinulat na paglalarawan ng isang ponema (isang tunog); maaaring iisang titik o grupo ng mga titik.</i>
Ganap	<i>Nilayon o iminumungkahi sahalip na direktang sabihin.</i>
Hinuha	<i>Isang konklusyon na lohikal na kinuha mula sa ipinakitang impormasyon.</i>
Impleksyonal na Pagtatapos	<i>Bahagi ng salita na dinagdag sa hulihan ng isang salita.</i>
Nagbibigay-kaalaman/ Pagsulat ng Pagpapaliwanag	<i>Pagsusulat na ipinakita ang kaalaman na nagmumula sa pagtuturo, pag-aaral, o pananaliksik at nilaan para ibunyag o mas mapalinaw sa pammagitan ng paglalarawan nang mas detalyado.</i>
Pagsamahin	<i>Para matukoy ang mga elemento at iangkop ang mga ito sa isang umiiral na istruktura.</i>
Bigyang Kahulugan	<i>Para maintindihan at maipaliwanag ang kahulugan nito</i>
Mahalalagang Detalye	<i>Mga puntos ng impormasyon sa isang teksto na mahigpit na sumusuporta sa kahulugan ng teksto o sabihin ang kuwento.</i>
Literal	<i>Ang pagkuha ng mga salita sa kanilang karaniwan o pinapangunahing kahulugan nang walang metapora o alegorya.</i>
Natutunang	<i>Mga grupo ng mga titik na nagpapakita ng magparehong tunog. For</i>

Paterno ng Pagbaybay	<i>example, er, -ir, at -ur at maaaring magpakita ng kaparehong tunog sa her, sir, at fur.</i>
Mahabang Patinig	<i>Isang termino na ginagamit para ipahiwatig ang panahunan na tunog ng patinig.</i>
Pangunahing Ideya	<i>Ang pangunahing paksang isang sipi na ipinahayag o ipinahiwatig sa isang salita o parirala.</i>
Morpolohiya	<i>Ang pag-aaral sa istrukturaat konstruksyon ng mga salita kasama na kung saan nagmula ang salita (halimbawa, Griyego, Latin), ang pagbabago ng tono (ang paraan na ang isang salita ay iniba o binago ang anyo para makamit angbagong kahulugan, gaya ng pagdagdag ng -s o -ed sa isang pandiwa para maiba ang panahunan), at pagsasama-sama (dalawa o higit pang mga salita na pinagdugtong upang makagawa ng mas mahabang salita, gaya ng birdbath).</i>
Pagsulat ng Salaysay	<i>Ang kuwento na kinasasangkutan ng mga kaganapan, mga karakter, at kung ano ang sinasabi o ginagawa ng mga karakter.</i>
Tagapagsalaysay	<i>Ang tao sa isang kathang-isip na salaysay na nagsasabi ng kuwento.</i>
Simula	<i>Ang paunang ponolohikal na yunit (titik o mga titik na kasangkot sa paunang tunog ng salita) na nauuna bago ang patinig (halimbawa, ang c sa cat).</i>
Opinyon	<i>Ang personal na pananaw, saloobin, o pagpapahalaga.</i>
Pagpakahulugan	<i>Para maisalin mula sa orihinal na teksto sa sarili nitong mga salita.</i>
Ponema	<i>Ang indibidwal na yunit ng tunog ng pagsasalita.</i>
Balangkas	<i>Ang mga kaganapan at mga aksyon na isang ginawang salaysay.</i>
Pananaw	<i>Pangunahin sa mga tekstong pampanitikan, ang salaysay na pananaw (tulad ng una- o pangatlong-tauhan na pagsasalaysay).</i>
Panlapi	<i>Ang panlapi na kinakabit bago ang ugat nasalita (halimbawa, disconnect).</i>
Rima	<i>Ang patinig at anumang sumusunod na mga katinig ng isang pantig (halimbawa, ook sa book).</i>
Ugat	<i>Ang karaniwang bahagi ng isang salita na dinadala ang pangunahing bahagi ng kahulugan at hindi maaaring patuloy na paghiwa-hiwalayin nang hindi nawawala ang pagkakakilanlan.</i>
Ulong Pambungad	<i>Isang kagamitan sa pagsusuri o patnubay na binabalangkas ang pamantayan at mga tagapagpahiwatig ng tagumpay.</i>
Andamyo	<i>Ang unti-unting pag-alis ng suporta na nasahustong-gulang sa loob ng proseso ng pag-aaral upang mailipat ang marami at higit pang responsibilidad para sa pag-aaral ng estudyante.</i>
Bahagi	<i>Ang paghihiwalay ng indibidwal na mga ponemas, o mga tunog, ng isang salita samga natatanging mga yunit.</i>
Pagkakasunod ng mga Pangyayari	<i>Ang istruktura ng aksyon ng isang kuwento sa isang magkakasunod na ayos.</i>
Tagpo	<i>Ang pangkalahatang lugar, panahon ng kasaysayan, at mga pangyayari sa lipunan kung saan nagaganap ang aksyon sa isang kuwento o dula.</i>

Maikling Patinig	<i>Ang terminong ginagamit para ipahiwatig ang isang nakakarelaks na tunog ng patinig.</i>
Hulapi	<i>Ang panlapi na nakakabit sa hulihan ng isang salig, ugat, o tangkay na nagbabago sa gramatikal na gawain ng salita (halimbawa, history [pangngalan] para maging historical [pang-uri]).</i>
Ibuod	<i>Para mapaikli ang isang teksto sa pangkalahatan nitong (mga) tema at/o pangunahing mga punto.</i>
Pantig	<i>Ang salita o bahagi ng salita na mayroong isang tunog ng patinig.</i>
Singkahulugan	<i>Ang salita na mayroong kaparehong kahulugan (halimbawa, cold/chilly).</i>
Pagsamahin	<i>Ang proseso ng pag-aayos at pagsasama ng mga piraso, mga bahagi at mga element sa isang paterno o istruktura na dating hindi malinaw.</i>
Mga Tampok ng Teksto	<i>Mga katangian ng nilimbag, kasama ang grapiko, nagbibigay impormasyon, at mga tulong sa organisasyon (halimbawa, makakapal na mga limbag, mga italic, mga mapa, mga tsart, mga etiketa, mga pamagat).</i>
Tema	<i>Ang abstrak na konsepto na sapat ng malawak para masaklaw ang kabuuan ng trabahong pampanitikan.</i>
Pangatlong tao	<i>Ang tagapagsalaysay na nasa labas ng wastong kuwento at tumutukoy sa lahat ng mga karakter bilang he, she, o they.</i>
Mga Pagbabago	<i>Mga salita, mga parirala, o mga pangungusap na nagtatatag ng mga koneksyon sa pagitan ng mga ideya kung nagsusulat o nagsasalita (halimbawa, katudlad din, bilang kargdagan, sa wakas).</i>
Patinig	<i>Ang tunog s apagsasalita kung saan ang pagdaloy ng hangin ay walang hadlang o nahaharangan.</i>
Pangkat ng Patinig	<i>Dalawa o tatlong mga titik na magkasamang nagbabaybay ng isang tunog.</i>
Kombinasyon ng Patinig na r	<i>Ang patinig na sinusundan ng r kung saan ang tunog ng patinig ay hindi mahaba o kaya’y maikli ngunit nagbabago dahil sa titik na r.</i>